

ZAMYŠLENÍ NAD KOMUNIKOVÁNÍM STATISTIKY V MÉDIÍCH

STATISTICKÁ ANALÝZA DAT, PSY 117

Dita Ondráčková
427061, obor psychologie

Vyučující:
PhDr. Lucia Gálová, Ph.D.
Mgr. Stanislav Ježek, PhD.
Mgr. Jan Širůček

Datum odevzdání: 1.5.2015

Fakulta sociálních studií MU, 2014/2015

Úvod

Pro svoji seminární práci jsem si vybrala článek z internetového serveru www.ona.idnes.cz, který vyšel dne 24. 6. 2014. Jeho titulek zněl: „Pět signálů, které vás upozorňují na psychickou poruchu dítěte“. Internetový článek byl **podepřen** americkým výzkumem, který se zabýval duševními poruchami dospívajících.

Shrnutí článku

Článek se věnuje psychickým poruchám, které se vyskytují u dětí a dospívajících. Tyto poruchy jsou údajně stále častější. Důkazem je i nárůst počtu amerických dětí hospitalizovaných s psychickými poruchami mezi rokem 2007 a 2010. Dále je v článku uvedeno, že psychické poruchy se objevují u jednoho z pěti dětí, tedy jinými slovy 20 % dětí trpí psychickým onemocněním. Přitom mezi nejčastější článek řadí hyperkinetickou poruchu neboli ADHD, která je diagnostikována u 8,6 % dětí. Poruchy nálad trpí necelá 4 % dětí a jsou tedy druhá nejčastější. Mezi aspekty vedoucí k psychickým poruchám článek řadí i depresivní poruchy, jež se vyskytují právě u 11 % dětí mezi 13. a 18. rokem života.

Rozbor původní studie

Vzorek amerického výzkumu obsahoval 10 123 účastníků organizace „The National Comorbidity Survey-Adolescent Supplement“ ve věku od 13 do 18 let. Jeho cílem bylo odhadnout celoživotní prevalenci duševních poruch z reprezentativního vzorku amerických adolescentů. Duševní poruchy byly klasifikovány za pomoci diagnostického a statistického manuálu mentálních poruch (DSM-IV). Výzkum se zaměřil na poruchy nálad, chování, příjmu potravy, užívání návykových látek a také na úzkostné poruchy.

Užití statistické analýzy

Za pomoci kontingenční tabulky a regresní analýzy byla vypočítána prevalence a komorbidita psychických poruch adolescentů. Do regresního modelu byly zahrnuty i sociodemografické proměnné. Statistická významnost byla měřena s hladinou významnosti 0,05 ($\alpha=0,05$) u dvou jednovýběrových testů. Také byl zde použit chí-kvadrát test (Wald Chi-square test), založený na koeficientu variačních a kovariačních matic.

Výsledky studie

Podle této studie na jednoho dospívajícího jedince s psychickou poruchou připadá čtyři až pět „zdravých“ adolescentů. Tedy zastoupení dětí s psychickou poruchou se pohybuje v rozmezí 20-25 %.

Výzkum dále ukazuje, že nejčastějšími dětskými psychickými onemocněními jsou právě úzkostné poruchy, kterými trpí 31,9 % respondentů.

Poté následují poruchy chování v zastoupení 19,1 %. Mezi ně studie řadí i ADHD, jež je diagnostikována u 8,7 % účastníků. U chlapců se přitom tato porucha objevovala třikrát častěji.

Poruchy nálad zaujímaly 14,3 % a byly třetí nejvyskytovanější. Přitom jejich závažnější formy se objevovaly u 11,2 % dětí z celkového vzorku. Poruchy nálad se pak dále studie dělí na depresivní poruchy a dystymii, jimž náleží 11,7 % zastoupení a na bipolární poruchy, které se objevují u 2,9 % dětí s diagnostikovanou poruchou nálad. U dívek byly tyto poruchy dvakrát častější, než u chlapců. Přitom prevalence výskytu poruchy nálad se zvyšuje se vzrůstajícím se věkem respondentů.

Zamyšlení se nad interpretací statistiky

V internetovém článku se vyskytují malé nepřesnosti v procentuálním zastoupení u jednotlivých psychických poruch. Až teda na poruchy nálad, u kterých činí rozdíl 10 %

respondentů a řadí se mezi druhé nejčastější psychické poruchy. Tudiž článek nesprávně uvádí, že nejčastější poruchou je ADHD a přitom jsou častější poruchy nálad. Tyto chyby dle mého názoru nejsou až tak zásadní. Mnohem více mi vadí nezohlednění důležitých aspektů a následné zjednodušení a zkreslení výsledků. Internetový článek nepřihlíží k pohlaví respondentů, ani ke korelaci mezi věkem adolescentů a pravděpodobností výskytů jednotlivých psychických poruch. Například depresivní poruchy jsou mnohem častější u dívek než u chlapců. Ze studie také můžeme vyčíst závislost mezi věkem respondentů a počtem výskytů psychických onemocnění. Přitom platí, že se zvyšujícím se věkem dospívajícího roste i pravděpodobnost **případného** psychické poruchy. Kdybych nečetla původní studii, mohla bych tedy z článku nesprávně usoudit, že pravděpodobnost výskytu depresivní poruchy je stejná u třináctiletého chlapce, jako u osmnáctileté dívky.

Po přečtení původní studie se mi zná, že autor internetového článku si nepřečetl celou studii, ale pouze shrnující výsledky a díky tomu došlo ke zkreslení dat. Následkem pak může být to, že čtenář si dané informace špatně interpretuje a výzkumná studie je tedy pochopena jinak, než jak ji autor původně zamýšlel. Na druhou stranu novináři musí do jisté míry zjednodušovat a zobecňovat statistické informace, aby byly pochopitelné pro širokou veřejnost. Otázkou však zůstává, do jaké míry je ono zjednodušení únosné. Ale i přes všechny statistické nedokonalosti si myslím, že autor internetového článku vcelku dobře vystihnul cíle původní studie, jež byla prevence psychického onemocnění u dětí a dospívajících a jejich případná včasná intervence.

Zdroje:

Merikangas, K., He, J., Burstein, M., Swanson, S., Avenevoli, S., Cui, L., Benjet, C., Georgiades, K., & Swendsen, J. (2010). Lifetime Prevalence of Mental Disorders in U.S. Adolescents: Results from the National Comorbidity Survey Replication–Adolescent Supplement (NCS-A). *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, vol. 49(issue 10), pp. 980-989. DOI: 10.1016/j.jaac.2010.05.017.

Vajsejtlová, B. (24.6.2014). Pět signálů, které vás upozorní na psychickou poruchu dítěte. Retrieved from: http://ona.idnes.cz/psychicke-poruchy-u-deti-0xz-/zdravi.aspx?c=A140619_101150_zdravi_pet

Nezvolila jste si vhodný článek. Ten vás si vůbec neklade za cíl informovat o výsledcích výzkumu. Proto ho lze z této perspektivy jen stěží hodnotit. Autorka by vašim hodnocením asi byla velmi zaskočená a zmatená.

Práci nepřijímám, na opravu si prosím zvolte článek, jehož účelem je referovat výsledky výzkumu.

SJ